

RANUAN KUNTA

Hyvinvointilautakunta

Perhehoidon toimintaohje

Voimassa 15.06.2021 alkaen

Sisällys

1. PERHEHOITO	0
1.1 Perhehoitoa koskeva lainsäädäntö	0
1.2 Perhehoidon tarkoitus ja tavoite	0
1.3 Lastensuojelun perhehoito.....	0
1.4 Vammaisten henkilöiden perhehoito.....	0
1.5 Ikäihmisten perhehoito	0
1.6 Perhehoidon vastuuhenkilöt	0
1.7 Edellytykset perhehoitajaksi alkamiseksi	0
1.8 Rekrytointi, valmennus, täydennyskoulutus ja työnohjaus.....	0
2. PERHEHOITOA KOSKEVAT SOPIMUKSET	0
2.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö	0
2.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen sekä hoitopalkkiot ja kulukorvaukset perhehoidon päättyessä	0
3. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KULUKORVAUKSET	0
3.1 Hoitopalkkio	0
3.2 Kulukorvaus.....	0
3.3 Käynnistämiskorvaus.....	0
3.4 Perhehoitajan sairastuminen ja hoidon keskeytyminen	0
3.5 Muutokset perhehoitajan perhesuhteissa ja asuinpaikassa.....	0
3.6 Perhehoitajan vakuutukset ja eläketurva	0
4. PERHEHOITAJAN TUKI.....	0
4.1 Ohjaus ja valvonta	0
4.2 Perhehoidon sijaisjärjestelyt ja vapaa-oikeus	0
4.3 Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset	0
4.4 Perhehoitoon sijoitettua henkilöä koskevat suunnitelmat	0
5. PERHEHOITOA KOSKEVAT MUUT TOIMINTATAVAT.....	0
5.1 Salassapito ja vaitiolovelvollisuus	0
5.2 Edunvalvoja	0
5.3 Akuutit kriisitilanteet perhehoidossa	0
5.4 Asiakkaan katoaminen	0
5.5 Asiakkaan kuolema perhehoitokodissa	0

1. PERHEHOITO

Tämä perhehoitoa koskeva toimintaohje on hallinnollinen ohjeistus siitä, miten Ranuan kunta toteuttaa lastensuojelun ja vammaispalvelun sekä ikäihmisten toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Toimintaohjeen tarkoituksena on palvella kaikkia perhehoidon sopijaosapuolia: perhehoitoon sijoitettavaa henkilöä, perhehoitajaa ja sijoittajaa.

Toimeksiantosuhteisella perhehoidolla tarkoitetaan oman kodin ulkopuolista hoitoa tarvitsevan henkilön hoitamista yksityisessä perheessä perheenjäsenenä. Perhehoito voidaan järjestää myös hoidettavan kotona. Perhehoitoa antaa perhehoitaja. Lasten ja nuorten perhehoitajia kutsutaan usein sijaisvanhemmiksi/tukiperhevanhemmiksi ja perhettä sijaisperheeksi/tukiperheeksi. Lasten ja nuorten lisäksi perhehoidossa voi olla myös aikuisia kehitysvammaisia, mielenterveyskuntoutujia tai ikäihmisiä.

1.1 Perhehoitoa koskeva lainsäädäntö

Perhehoitoon liittyviä ja sitä määrittäviä lakeja ja asetuksia ovat:

- Perhehoitolaki
- Lastensuojelulaki
- Laki ja asetus lasten huollosta ja tapaamisoikeudesta
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta
- Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta
- Vammaispalvelulaki
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Sosiaalihuoltolaki
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
- Tapaturmavakuutuslaki
- Hallintolaki
- Hallintolainkäyttölaki
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista / Vanhuspalvelulaki

1.2 Perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Perhehoitajalla tarkoitetaan Perhehoitolain (263/2015) mukaan henkilöä, joka hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen perusteella antaa joko omassa kodissaan tai hoidettavan kotona Sosiaalihuoltolain (2014/1301) 3§:ssä tarkoitettua perhehoitoa henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksikäyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa.

Perhekodilla tarkoitetaan yksityisen perheen kotia, jossa annetaan toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina, jollei kyse ole hoidon antamisesta sisaruksille, saman perheen jäsenille tai jos hoidetaan samanaikaisesti vain täysi-ikäisiä henkilöitä. (Perhehoitolaki 3 §, 7 §, 9 §)

Perhehoito on henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämisestä perhehoitajan omassa kodissa tai hoidettavan kodissa. Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin. Hänellä tulee olla tasavertainen asema perhehoitokodin muihin jäseniin. Perhehoidolla pyritään edistämään perhehoidossa olevan hyvinvointia sekä tukemaan hänen kasvuaan ja kehitystään. Perhehoidon järjestämisen lähtökohtana ovat perhehoitoa tarvitsevan lapsen, nuoren ja aikuisen tarpeet.

Perhehoito voi olla **tilapäistä** tai **pitkäaikaista**. Tilapäisellä perhehoidolla tarkoitetaan perhehoitoa, joka kestää yhtäjaksoisesti enimmillään 14 vuorokautta. Tilapäinen perhehoito voi olla siis myös päiväaikaista tai osavuorokautista.

Tarve perhehoitoon voi syntyä lastensuojelun tarpeesta sekä vammaisuuden tai ikääntymisen aiheuttamasta hoivan tarpeesta.

1.3 Lastensuojelun perhehoito

Lapsen/ nuoren perhehoito voi olla tilapäistä perhehoitoa avohuollon tukitoimenpiteenä tai huostaan otetun lapsen sijoituksena toistaiseksi voimassa olevaa perhehoitoa.

Perhehoitoa käytetään sekä lastensuojelun avohuollon tukitoimena, että sijaishuoltona huostaan otetuille lapsille ja nuorille. Perhehoito voi myös olla osa nuoren jälkihuoltoa 25 ikävuoteen saakka.

Sijaishuoltona perhehoito voi olla toistaiseksi jatkuvaa tai määräaikaista. Puhutaan myös pitkä- ja lyhytaikaisesta perhehoidosta sekä kriisiperhehoitotoiminnasta. Suomessa huostaanotto jatkuu lastensuojelulain mukaan aina toistaiseksi ja vastaavasti huostaan otetun lapsen perhehoito on myös toistaiseksi jatkuvaa.

1.4 Vammaisten henkilöiden perhehoito

Vammaisen henkilö voi sijoittua perhehoitoon sekä lastensuojelullisista syistä (Lastensuojelulaki 2007) että kehitysvammahuollon palveluna (Laki kehitysvammahuollon erityishuollosta 1977) tai vammaispalvelulain palveluna.

Pitkäaikainen perhehoito on ensisijainen vaihtoehto vammaisille lapsille ja nuorille, jotka eivät voi asua omassa kodissaan. Aikuisten pitkäaikainen perhehoito voi olla joko itsenäisen

elämään kuntouttava välivaihe tai pysyvän asumisen ja elämisen järjestely. Tällöin perhehoito tarjoaa mahdollisuuden pysyviin ja kiinteisiin ihmissuhteisiin heille, joilla ei ole edellytyksiä itsenäisempään asumiseen.

Tilapäinen perhehoito on tarkoitettu erityisesti vammaisten lasten, nuorten ja aikuisten kotona asumisen tai itsenäistymisen tukemiseen. Tällä perhehoitomuodolla tuetaan vanhempien jaksamista ja mahdollistetaan esimerkiksi omaishoitajan vapaiden pitäminen. Tämä perhehoitomuoto voi mahdollistaa vammaisten henkilöiden vakituisen perhehoitajan vapaapäivien pitämisen ja tukea heidän arjessa jaksamistaan.

1.5 Ikäihmisten perhehoito

Perhehoito sopii ikäihmiselle, jolla on kotiin annettavista palveluista huolimatta vaikeuksia selviytyä arjessa, mutta joka ei vielä tarvitse tehostettua palveluasumista tai laitoshoidoa. Erityisen hyvin perhehoito sopii ikäihmiselle, joka joutuu olemaan paljon yksin ja kokee turvattomuutta tai jonka elämänlaatu on heikentynyt.

Perhehoito sopii myös henkilölle, jolla on muistisairaus, mutta joka ei tarvitse huolenpitoa ympäri vuorokauden. Vaikka perhehoidossa olevan ikäihmisen tulee pääsääntöisesti pärjätä yöt ilman säännöllistä apua, voi tietoisuus avun saamisesta sitä tarvittaessa luoda levollisuutta ikäihmisen elämään.

Tilapäinen perhehoito sopii muun muassa sijaishoidoksi omaishoidossa oleville tai sairaalajakson jälkeen henkilöille, jotka tarvitsevat aikaa ja tukea kuntoutumiseen ennen omaan kotiin palaamista. Tilapäinen perhehoito voi olla myös päivä- tai yöaikaista.

Kokemusten mukaan se on hyvä vaihtoehto omaishoidon tueksi tilanteissa, joissa ei ole tarvetta tai halukkuutta ympärivuorokautiselle perhehoidolle. Päiväaikainen perhehoito tukee myös yksin asuvien ikäihmisten kotona asumista.

Perhehoitoon siirtymistä edeltää kunnassa käytössä oleva palvelutarpeen arviointimenetelmä. Kunnan SAS-ryhmä arvioi yhdessä ikäihmisen ja hänen läheistensä kanssa ikäihmisen palvelutarpeen ja hänen tilanteeseensa sopivan palvelumuodon.

1.6 Perhehoidon vastuuhenkilöt

Perhehoitajien rekrytoinnista, tuesta ja ohjauksesta sekä valmennuksesta vastaavat lasten ja nuorten sekä vammaisten osalta perhetyöntekijä, sosiaaliohjaaja sekä sosiaalityöntekijät. Vanhusten perhehoidosta vastaa vanhuspalvelujohtaja. Tehtäviin kuuluu myös perhehoitajien soveltuvuuden arviointi ja hyväksyminen sekä perhehoitokodin fyysisten puitteiden arviointi. Toimeksiantosopimuksen hyväksymisestä sekä asiakas- ja palvelusuunnitelmasta lasten osalta vastaa oma sosiaalityöntekijä ja vammaisten henkilöiden osalta erityisryhmien palveluvastaava. Vanhuspalvelujohtaja vastaa vanhusten ja omaishoidon lakisääteisten vapaiden aikaisen perhehoidon toimeksiantosopimuksen hyväksymisestä. Iäkkäiden perhehoidon omatyöntekijä vastaa hoito- ja palvelusuunnitelmasta.

1.7 Edellytykset perhehoitajaksi alkamiseksi

1. Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka voi tarjota perhehoidettavalle kodin ja sitoutuu tehtäväänsä pitkäksi aikaa. Kaikki perheenjäsenet hyväksyvät perhehoitajaksi alkamisen.
2. Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksin asuva.
3. Alle 18 -vuotiaita perhehoidossa hoitavalta vaaditaan rikosrekisteriote.

4. Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakovalmennus ja hänellä on tehtävään edellyttävät valmiudet. Lasten sijoituksessa erityisistä syistä valmennus voidaan suorittaa vuoden kuluttua sijoituksen alkamisesta.
5. Perhehoitajaksi ryhtyvän ihmissuhteet ovat kunnossa ja talous vakaa.
6. Pitkäaikaiselta perhehoitajalta pyydetään tarvittaessa lääkärinlausunto T-todistus terveydentilasta.
7. Perhe kykenee yhteistyöhön perhehoidettavan, lähiomaisten ja viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

1.8 Rekrytointi, valmennus, täydennyskoulutus ja työnohjaus

Perhehoitajaksi ryhtyminen edellyttää valmennuksen suorittamista. Perhehoidon toimeksiantosopimuksessa sovitaan perhehoitajalle ja sijaishoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta. Perhehoitaja voi osallistua alueellisille perhehoitajien koulutus- ja vertaistukipäiville.

Perhehoitajilla on myös mahdollisuus hakeutua erilaisiin täydennyskoulutuksiin. Koulutuksista on sovittava vastuutyöntekijän kanssa etukäteen.

2. PERHEHOITOA KOSKEVAT SOPIMUKSET

Perhehoidon toimeksiantosopimus tehdään ennen perhehoitosijoitusta jokaiselle perhehoitoon sijoitetulle erikseen. Sopimukseen liittyvistä asioista sovitaan sijoittajan ja perhehoitajan välisessä neuvottelussa. Toimeksiantosopimus on asiakirja, jossa perhehoitaja ja Ranuan kunta sopivat hoitosuhteeseen liittyvät velvollisuudet ja oikeudet (Perhehoitolaki 2015 § 10).

Toistaiseksi perhehoidossa olevalle henkilölle toimeksiantosopimus voidaan tehdä toistaiseksi voimassa olevana, lyhytaikaisessa perhehoidossa olevalle sopimus tehdään aina määräaikaiseksi.

Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii.

- Perhehoitajan status määräytyy toimeksiantosopimuksen myötä.
- Toimeksiantosuhte ei ole työsuhde. Perhehoitaja ei ole työsuhhteessa kuntaan (Työsopimuslaki 2001).
- Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaiissa (2003).
- Perhehoitajan tapaturmavakuutuksesta säädetään tapaturmavakuutuslaissa (1948).
- Toimeksiantosopimusta tehtäessä tulee hoidettavan asiakas-, jälkihuolto-, hoito- tai palvelusuunnitelma sekä kunnan perhehoidon toimintaohje olla käytettävissä.
- Alaikäisten perhehoitajalta pyydetään lupa tilata laki lasten kanssa työskentelevien rikostausta selvittämisestä perusteella perhehoitajan rikosrekisteriote. Ranuan hyvinvointilautakunta on hyväksynyt toimintaohjeen vapaaehtoisille, tukihenkilöille ja tukiperheille lasten turvallisuutta lisääviin toimintatapoihin ja vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä.

2.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö

Toimeksiantosopimukseen kirjataan sopijapuolet, perhehoidossa oleva henkilö sekä hoitopalkkion saaja. Sopimukseen kirjataan perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion,

kulukorvauksen määrä sekä niiden maksaminen vapaan ajalta ja hoidon keskeytyessä. Toimeksiantosopimukseen kirjataan käynnistämiskorvaus ja sen mahdollinen takaisinperintä sekä perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuva erityisten kustannusten korvaaminen ja perhehoitajan oikeus vapaaseen sekä tarvittaessa sen toteuttaminen. Toimeksiantosopimukseen kirjataan myös perhehoitajalle annettava valmennus, työnohjaus, täydennyskoulutus ja vertaisryhmätoiminta sekä niiden toteuttaminen. Toimeksiantosopimukseen merkitään perhehoidossa olevan henkilön kuukausittaiset käyttövarat. Perhehoidossa olevalla henkilöllä on täysajan tapaturmavakuutus.

Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavat sijaisperheen molemmat perhehoitajat, kun on tarkoitus, että he molemmat vastaavat perhehoitoon sijoitetun henkilön hyvinvoinnista. Jos puoliset ovat yhdessä perhehoitajina, palkkio voidaan maksaa molemmille jaettuna tai vain toiselle puolisoista.

Toimeksiantosopimukseen liitetään asiakasta koskevat suunnitelmat. Toimeksiantosopimus tarkistetaan hoidon kestoja tai sisältöä koskevien pysyvien muutosten vuoksi tai muutoin tarvittaessa.

Lastensuojelun perhehoidossa jälkihuollon alkaessa toimeksiantosopimusta tarkistetaan ja tarvittaessa laaditaan uusi sopimus.

2.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen sekä hoitopalkkiot ja kulukorvaukset perhehoidon päättyessä

Sopimus voidaan irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua. Mikäli hoidettava asuu irtisanomisajan perheessä, maksetaan sekä palkkio että kulukorvaus. Ellei hän asu perheessä, maksetaan irtisanomisajalta vain palkkio.

Toimeksiantosopimuksen irtisanominen on tehtävä kirjallisesti. Irtisanominen voidaan toimittaa todisteellisesti tai tavallisella kirjeellä. Kirjeitse suoritettu irtisanominen katsotaan tulleen osapuolten tietoon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä.

Sen lisäksi, mitä Perhehoitolain 12§:ssä on säädetty toimeksiantosopimuksen purkamisesta, sopimus voidaan purkaa välittömästi, mikäli sopimusosapuoli törkeästi rikkoo sopimusehtoja tai lapsen, nuoren tai aikuisen oikeuksia vastaan. Sopimus katsotaan purkautuneeksi siitä päivästä, kun hoidettava tosiasiallisesti muuttaa perhehoidosta. Tällöin ei makseta hoitopalkkiota eikä kulukorvausta.

Perhehoitolain 12§:n mukaan kunnan irtisanoessa pitkäaikaisen perhehoidon toimeksiantosopimuksen irtisanomisaika aika on kaksi kuukautta (2kk), jolta ajalta perhehoitajalle maksetaan palkkio täysimääräisenä ja kulukorvauksesta 50 %.

Mikäli perhehoito päättyy sovitusti ilman irtisanomisaikaa (ns. tutustumisaika) tai perustuu toimeksiantosopimuksen purkamiseen, palkkiot ja kulukorvaukset päättyvät asiakkaan siirtyessä pois perhehoidosta.

Ranuan kunnan ja perhehoitajien välisen toimeksiantosopimuksen mukaan perhehoito päättyy irtisanomisajasta riippumatta sen kuukauden lopussa, jonka aikana edellytykset perhehoidon järjestämiselle ovat hoidettavasta johtuvasta syystä lakanneet. Mikäli hoito keskeytyy hoidettavasta johtuvasta syystä, maksetaan palkkio täysimääräisenä ja kulukorvauksista 50% kuluvan kuukauden loppuun saakka.

Mikäli perhehoitosopimus on lakiin perustuen jo lähtökohtaisesti määräaikainen ja lyhytkestoinen (korkeintaan 1 kk) ja sopimus päättyy perhehoidettavasta johtuvasta syystä kesken sopimuksen, maksetaan palkkio täysimääräisenä, mutta kulukorvausta ei tule maksettavaksi.

3. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KULUKORVAUKSET

3.1 Hoitopalkkio

Perhehoitajalle maksetaan vähintään Perhehoitolain (2015/263) 16§:n hoitopalkkion vähimmäismäärä kalenterikuukaudessa. Ranuan kunnan hyvinvointilautakunta vahvistaa hoitopalkkioiden määrän. Perhehoitajalaki (1992) oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn perushoitopalkkion. Palkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain Työntekijän eläkelain (395/06) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Kunta voi maksaa myös vähimmäismäärää suurempia hoitopalkkioita. Perushoitopalkkioon vaikuttaa korottavasti perhehoidon vaativuus ja sitovuus. Palkkioon vaikuttaa myös se, edellyttääkö perhehoito perhehoitajan kotona olemista, jolloin hän ei voi käydä kodin ulkopuolella työssä. Jos puoliset ovat yhdessä perhehoitajina, palkkio voidaan maksaa molemmille jaettuna. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa ja se kartuttaa eläkettä. Palkkion- ja kulukorvauksen määrän arvioi sijoituksesta vastaava sosiaalityöntekijä ja vanhustenosalta vanhuspalvelujohtaja lautakunnan ohjeistuksen mukaan

Hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/06) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio sovitaan toimeksiantosopimuksessa kutakin perhehoitoon sijoitettua henkilöä kohden erikseen. Palkkion määrä perustuu hoitoon käytettyyn aikaan, hoidon vaativuuteen ja sitovuuteen. Lisäksi huomioidaan, edellyttääkö työ perhehoitajalta erityisiä valmiuksia, kokemuksia, asiantuntemusta tai ammattikoulutusta. Palkkioon vaikuttaa myös se, edellyttääkö hoitotyö perhehoitajan kotona olemista, jolloin hän voi käydä kodin ulkopuolella työssä. Palkkion määrää voidaan tarkistaa, mikäli hoidettavuus muuttuu.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevien lasten osalta perhehoitajalle maksetaan lapselle myönnetty lapsilisä pääsääntöisesti. Myös Kelan vammaistuki lapsesta maksetaan perhehoitajalle pitkäaikaisessa perhehoidossa pääsääntöisesti. Kelan vammaistuen saaminen edellyttää, että sairaan tai vammaisen lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu perheelle vähintään 6 kuukauden ajan tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta verrattuna vastaavan ikäiseen terveeseen lapseen.

Hoitopalkkiota ei makseta henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota, eikä henkilölle, joka hoitaa omaa alle 18-vuotiasta lastaan. Hoitopalkkio on verotettavaa tuloa ja se kartuttaa eläkettä.

Hoitopalkkio maksetaan hoitopäivien mukaan eli menopäivä ja lähtöpäivä lasketaan omiksi päiviksi. Mikäli tilapäinen/lyhytaikainen perhehoito kestää alle 4 h/vrk, puolitetään hoitopalkkio ja kulukorvaus.

3.2 Kulukorvaus

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista todellisista kustannuksista maksaa kunta perhehoitajalle kulukorvausta. Perhehoitolaki 2015/263 17§ oikeuttaa perhehoitajan saamaan vähintään laissa määritellyn kulukorvauksen.

Sosiaali- ja terveysministeriö määrittää kulukorvauksen vähimmäismäärän perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kuukaudessa. Kulukorvauksen määrää ja muita korvauksia tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti.

Kulukorvaus on perhehoitajalle verotettavaa tuloa. Hän voi verotuksessa ilmoittaa saamansa kulukorvaukset verovähennyskelpoisena tulonhankkimiskuluna.

Kulukorvauksella katettaviin menoihin kuuluvat ravintomenot, tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (joita ei korvata muun lainsäädännön nojalla), sijoitetun lapsen harrastusmenot, asunnon käytöstä aiheutuvat menot (kuten kiinteistön, kodin irtaimiston sekä henkilö- tai vahinkovakuutukset), vaatemenot, vaatehuollosta aiheutuvat menot ja tavanomaiset perhehoidossa olevien lasten virkistysmenot. Perhehoidettavan päivittäisestä kuljettamisesta aiheutuvat matkakustannukset kuuluvat pääsääntöisesti kulukorvauksella katettaviin menoihin. Tästä poikkeavista matkakorvauksista tulee sopia erikseen toimeksiantosopimuksessa.

Perhehoitajalle maksettavista kulukorvauksista vähennetään hyvinvointilautakunnan vahvistaman aterian + päiväkahvin hintaa vastaava euromäärä niiltä päivältä jolloin 18 vuotta täyttänyt hoidettava on toisessa paikassa päivä- tai työtoiminnoissa.

Terveydenhuollon kustannuksia katsotaan sisältyvän kulukorvaukseen 400€ / vuosi. Siitä yli menevät kustannukset korvataan erikseen, ellei niitä voi saada esim. Kelalta lääkekaton täyttymisen perusteella.

Mikäli terveydenhuollon matkakustannukset ylittävät Kelan omavastuuosuuden Kela korvaa yleensä matkan lähimpään terveydenhuollon lääkäriin tai hoitolaitokseen. Jos kunta, kuntayhtymä tai sairaanhoitopiiri on antanut maksusitoumuksen hoitoa varten, Kela korvaa matkakulut sinne hoitopaikkaan, josta hoito on saatu. Mikäli terveydenhuollosta johtuvat matkakustannukset ylittävät Kelan ns. vuosittaisen matkakaton, korvaa Kela sen ylittävät matkakustannukset kokonaan.

Kulukorvaukseen sisältyvät lastensuojelulain nojalla sijoitetun lapsen tai nuoren käyttöön annettavat käyttövarat (Lastensuojelulaki 2007, 55 §) sekä tavanomaiset perhehoitoon kuuluvien ajojen matkakustannukset (esim. päivähoito, neuvola, koulu, asiointi) puhelinkulut ja perhehoitajan omat vakuutukset.

Matkakorvauksena perhehoitajille voidaan maksaa oman auton käytöstä kulloinkin voimassa oleva verottajan ohjeistuksen mukainen korvaus. Korvattavat matkoja voivat olla mm. perhehoitajien koulutuspäiville osallistuminen sekä muut erikseen sovitut perhehoidon toteuttamiseen liittyvät matkat. Selvitys korvattavista matkoista on toimitettava henkilön asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Ranuan kunta ei vakuuta perhehoidossa olevaa henkilöä matkalla sattuneiden tapaturmien varalta.

Kouluikäisen lapsen harrastuksiin myönnetään 200 € (sisältää myös harrastuksiin liittyvät matkat) vuosittain selvitysten perusteella. Kuitit em. menoista on esitettävä lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Polkupyörään ja kypärään myönnetään enintään 200 € (enintään kolme kertaa perhehoidon aikana). Koululiikunnassa tarvittaviin urheiluvälineisiin myönnetään saman periaatteen mukaisesti tukea 200 €. Koululiikunnan edellyttämien urheiluvälineiden ja polkupyörän hankkimiseen pyydetään sosiaalityöntekijältä maksusitoumus tai sovitaan etukäteen hankinnoista kuitteja vastaan. Opiskelun kannalta välttämättömiin hankintoihin kuten esim. kirjat tai ATK-laitteet voidaan myöntää tukea sosiaalityöntekijän tekemän selvityksen perusteella.

Perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuvan terapian ja terveydenhuollon kustannuksia voidaan korvata voimassa olevan kuntoutussuunnitelman tai muun laaditun suunnitelman mukaan, mikäli Kela ei niitä korvaa. Esim. terapiasta on aina sovittava etukäteen henkilön asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Lapsen lomanvietosta aiheutuviin kuluihin voidaan erikseen myöntää vuosittain korkeintaan 300 € /vuosi.

Asiakassuunnitelmassa sovituista erillishankinnoista sekä matkakuluista tulee esittää kuitti tai lasku mahdollisimman pian, viimeistään kuukauden sisällä hankinnasta.

3.3 Käynnistämiskorvaus

Perhehoitolain ja asetuksen mukaisesti korvataan hoidon alkaessa sijoitettavalle henkilölle tarpeelliset ja välttämättömät hankinnat käynnistämiskorvauksena.

Käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä määritellään perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetussa asetuksessa. Käynnistämiskorvausta tarkistetaan vuosittain indeksikorotuksen mukaisesti. Lapselle tarpeellisista ja välttämättömistä hankinnoista on sovittava etukäteen lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Kustannukset korvataan kuittia vastaan tai hankintoihin voidaan antaa maksusitoumus.

Käynnistämiskorvauksella voidaan hankkia sijoituksen alkuvaiheessa ensimmäisen vuoden aikana välttämättömät hankinnat. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää myös, mikäli perhehoitajan asuntoon joudutaan tekemään hoidettavan kannalta välttämättömiä muutostöitä (esim. turvakaide) ellei niitä muun lainsäädännön nojalla korvata (vrt. Vammaispalvelulaki). Perhehoidon aikana esim. kodin kalustuksen tai kodinkoneiden kulumisesta aiheutuvia kuluja ei korvata erikseen.

Käynnistämiskorvauksena voidaan sopia myös mahdollinen ansionmenetys sijaishuollon alkuvaiheessa. Korvauksesta sovitaan erikseen henkilön sijoituksesta vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Mikäli perhehoitosopimus päättyy perhehoitajasta johtuvista syistä tai perhehoito päättyy muista syistä alle neljän vuoden kuluessa, voidaan osa käynnistämiskorvauksesta periä takaisin. Käynnistämiskorvauksen kuoleentumisaika on neljä vuotta (jokaisena vuonna hankinnoista kuoleutuu 25 %). Mikäli perhehoito lakkaa neljän vuoden kuluessa, voidaan kohtuus ja tilanne huomioiden sopia kuoleutumattoman osan takaisinmaksusta tai esimerkiksi hankintojen luovuttamisesta kunnalle.

3.4 Perhehoitajan sairastuminen ja hoidon keskeytyminen

Perhehoitajan sairastuessa on hänen otettava yhteys vastuuhenkilöön, jonka vastuulla on järjestää sijoitetun henkilön hoito työkyvyttömyyden ajaksi. Pyydettyä perhehoitajan on esitettävä lääkärintodistus. Mikäli perhehoitaja on pitempiaikaisesti estynyt sairautensa vuoksi huolehtimaan hänelle sijoitetusta henkilöstä, voidaan hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksu keskeyttää. Palkkiota maksetaan sairastumispäivältä ja 9 arkipäivää.

Perhehoitajan on ilmoitettava vastuuhenkilölle, kun perhehoito keskeytyy tai päättyy hoidettavasta johtuvasta syystä. Mikäli perhehoito keskeytyy hoidettavasta johtuvasta syystä yli viikon ajaksi, maksetaan palkkio tämän jälkeen kuukauden ajan täysimääräisenä ja kulukorvausta 50 %:sesti. Mikäli keskeytys jatkuu yli kuukauden, päättyy palkkion ja kulukorvauksen maksu. Mikäli perhehoito päättyy hoidettavasta johtuvasta syystä, maksetaan palkkiota kuukauden ajan täysimääräisenä ja kulukorvausta 50% kuukauden ajalta.

Mikäli tilapäisen hoidon tarve peruuntuu 3 päivää ennen ennalta sovittua tuloa, hoitopalkkiota/kulukorvausta ei tule korvattavaksi. Jos peruuntuminen tapahtuu tämän jälkeen, tai sovittu tilapäinen hoito jää asiakkaan puolelta toteutumatta, maksetaan hoitopalkkio tulopäivältä ja kulukorvauksesta 50 % korkeintaan kolmelta päivältä.

3.5 Muutokset perhehoitajan perhesuhteissa ja asuinpaikassa

Perhehoitajan perhesuhteiden muuttuessa tai asuinpaikan vaihtuessa asiasta on ilmoitettava ensisijaisesti hoidettavan asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Sosiaalityöntekijän tehtävänä on arvioida, onko perhesuhteissa tai asuinpaikassa tapahtuva muutos sijoitetun henkilön edun mukaista. Mikäli perhehoitaja suunnittelee pidempää oleskelua esim. ulkomailla, on asiasta keskusteltava aina ensin hoidettavan asioista vastuuhenkilöön kanssa.

3.6 Perhehoitajan vakuutukset ja eläketurva

Perhehoitajat kuuluvat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin (tapaturmavakuutuslaki 608/48). Perhehoidettavan perhehoidossa aiheuttamiin vahinkoihin kunnalla ei ole vakuutusta. On suositeltava, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen.

Perhehoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisessa eläkelaisissa (549/2003).

4. PERHEHOITAJAN TUKI

4.1 Ohjaus ja valvonta

Perhehoidon järjestämisestä vastaava Ranuan kunta valvoo toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten omatyöntekijä. Omatyöntekijän tehtävä on vastata perhehoitajan tuesta. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata työntekijää. Tuki voi olla tapaamisia, keskustelun luonteisia tai käytännön ohjausta perhehoitajana toimimisessa. Asiakaspalautteen perusteella tarkastuskäyntejä voidaan järjestää tarpeen mukaan.

Perhehoitajille järjestetään yhteisiä tapaamisia vähintään kerran vuodessa. Koollekutsujana omatyöntekijät. Yhteisissä tapaamisissa käsitellään perhehoidon ajankohtaisia asioita, mukana voi olla esim. eri alan asiantuntijoita perhehoitajien esittämien toiveiden mukaisesti. Lastensuojelulain 79 §:n ja Perhehoitolain 22 § mukaan henkilön sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että lapsen sijoitus toteutuu lain mukaisesti ja lapsi saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka sijoituskunnan on 16 b § mukaisesti järjestettävä.

4.2 Perhehoidon sijaisjärjestelyt ja vapaa-oikeus

Perhehoitajalla on oikeus kahteen vapaapäivään kuukautta kohden, jona aikana hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella perhehoitajana vähintään 14 vrk. Kun hoitoa on yli 21 vrk/kk vapaapäiviä on 3vrk/kk. Perhehoitaja ei ole oikeutettu lomaraahan, koska kyseessä ei ole työsuhde, vaan toimeksiantosuhte.

Vapaa on pidettävä saman kalenterivuoden aikana, kun se on ansaittu tai viimeistään seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Perhehoitaja ilmoittaa pitämänsä vapaat vastuutyöntekijälle.

Perhehoitaja sopii toimeksiantosopimuksessa nimetyn työntekijän kanssa sijaisjärjestelyistä. Vapaasta on ilmoitettava ajoissa mielellään kuukautta ennen sen pitämistä ja mahdollisista kustannuksista on sovittava sosiaalityöntekijän kanssa.

Perhehoitajan vapaaksi ei lasketa, jos sijoitettu lapsi on tapaamassa biologisia vanhempia. Muiden lapselle läheisten henkilöiden osalta perhehoitajan vapaapäiviä voi olla esim. siinä tapauksessa, että läheisverkostoon kuuluvan henkilön kanssa on sovittu lapsen pidemmästä luonapidosta (kaksi viikkoa tai enemmän yhtäjaksoisesti). Vapaaksi ei lasketa myöskään perhehoitajalle suunnatun koulutuksen aikana tarvittavaa lomahoitoa.

4.3 Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Perhehoitolain 15 a §:n mukaan kunnan on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveystarkastuksia. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on järjestettävä vähintään joka toinen vuosi.

4.4 Perhehoitoon sijoitettua henkilöä koskevat suunnitelmat

Lastensuojelulain 30§:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on tehtävä **asiakassuunnitelma**, yhteistyössä lapsen, huoltajan tai muun laillisen edustajan, vanhemman, muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavan taikka lapselle läheisen henkilön sekä lapsen huoltoon keskeisesti osallistuvan tahon kanssa. Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan.

Huostaan otetun lapsen asiakassuunnitelmaan kirjataan lisäksi sijaishuollon tarkoitus ja tavoitteet, erityisen tuen ja avun järjestäminen lapselle, hänen vanhemmilleen, huoltajilleen tai muille lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaaville henkilöille. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, miten toteutetaan lapsen yhteydenpito ja yhteistoiminta lapsen vanhempien ja muiden hänelle läheisten henkilöiden kanssa ja miten samalla otetaan lapsen edun mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Asiakassuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Vammaispalvelulain 3 a §:n mukaan vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi on ilman aiheetonta viivytystä laadittava **palvelusuunnitelma** siten kuin sosiaalihuollon asiakaslain 7 §:ssä säädetään.

Palvelusuunnitelman tarkoitus on vammaisen henkilö saamaan hänelle sopivat ja tarkoituksenmukaiset palvelut ja tarkistaa, että nykyiset palvelu- ja tukimuodot vastaavat hänen voimavarojaan ja tarpeitaan

Palvelusuunnitelma on suunnitelma niistä palveluista ja tukitoimista, joita vammaisen henkilö tarvitsee selviytyäkseen jokapäiväisestä elämästä. Palvelusuunnitelman tulee tarvittaessa sisältää myös muita kuin vammaispalvelulain tarkoittamia palveluja ja tukitoimia. Yksilöllinen palvelusuunnitelma laaditaan yhdessä vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen perheensä tai muiden henkilön hyvin tuntevien läheisten kanssa.

Omaishoidon tuen osalta **palvelu- ja hoitosuunnitelman** laatimisvelvollisuus perustuu omaishoidon tuesta annetun lain 7 §:än. Kehitysvammalain 34 §:n perusteella kehitysvammaiselle henkilölle laaditaan aina myös **erityishuolto-ohjelma** erityishuollon yksilölliseksi toteuttamiseksi.

5. PERHEHOITOA KOSKEVAT MUUT TOIMINTATAVAT

5.1 Salassapito ja vaitiolovelvollisuus

Perhehoitajan kanssa käydään läpi lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta oikeuksista säädettyä asiakirjasalaisuutta sekä saman lain 15 §:ssä säädettyä vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa. Vaitiolositoumus sisältyy toimeksiantosopimukseen.

5.2 Edunvalvoja

Perhehoidossa olevalle henkilölle nimetään tarvittaessa edunvalvoja, mikäli henkilö ei kykene itse valvomaan etuaan ja huolehtimaan itsestään.

Lapselle voidaan hakea edunvalvoja lastensuojelulain 22 §:n mukaisesti. Edunvalvoja voi käyttää rinnakkaista puhevaltaa lapsen asioissa huoltajan ohella käräjäoikeuden määrittelemissä asioissa.

5.3 Akuutit kriisitilanteet perhehoidossa

Mikäli sijasiperhehoitoon sijoitetun henkilön tilanne kriisiytyy, niin perhehoitajalla on velvollisuus ottaa virka-aikana yhteyttä asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään, ja ellei häntä tavoiteta, päivystävään sosiaalityöntekijään, puh: 040-635399 tai 112.

5.4 Asiakkaan katoaminen

Kun huomaat asiakkaan kadonneen toimi seuraavasti: Perhehoitaja tarkastaa perhehoitokodin tilat ja pihan nopeasti. Jos asiakas on poistunut perhehoitokodista anna katoamisilmoitus poliisille nopeasti, puhelinnumeroon 112. Katoamisilmoitusta tehdessä tulee kertoa katoamispaikka- ja aika, kadonneen henkilötiedot ja tuntomerkit. Katoamisilmoituksen teon jälkeen tiedota asiasta omaisille ja perhehoidon vastuutyöntekijälle kuntaan. Kun asiakas löytyy, ilmoittaa välittömästi poliisille, omaisille ja perhehoidon vastuutyöntekijälle. Asiakkaan katoaminen selvitetään perhehoitajan ja vastuutyöntekijän kesken. Perhehoitajalle järjestetään tarvittava tuki.

5.5 Asiakkaan kuolema perhehoitokodissa

Perhehoitaja soittaa kuolemantapauksesta hätäkeskukseen 112. Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta välittömästi omaisille ja perhehoitajalle nimetylle kunnan vastuutyöntekijälle (yhteyshenkilö). Perhehoitajalle järjestetään tarvittava tuki.